

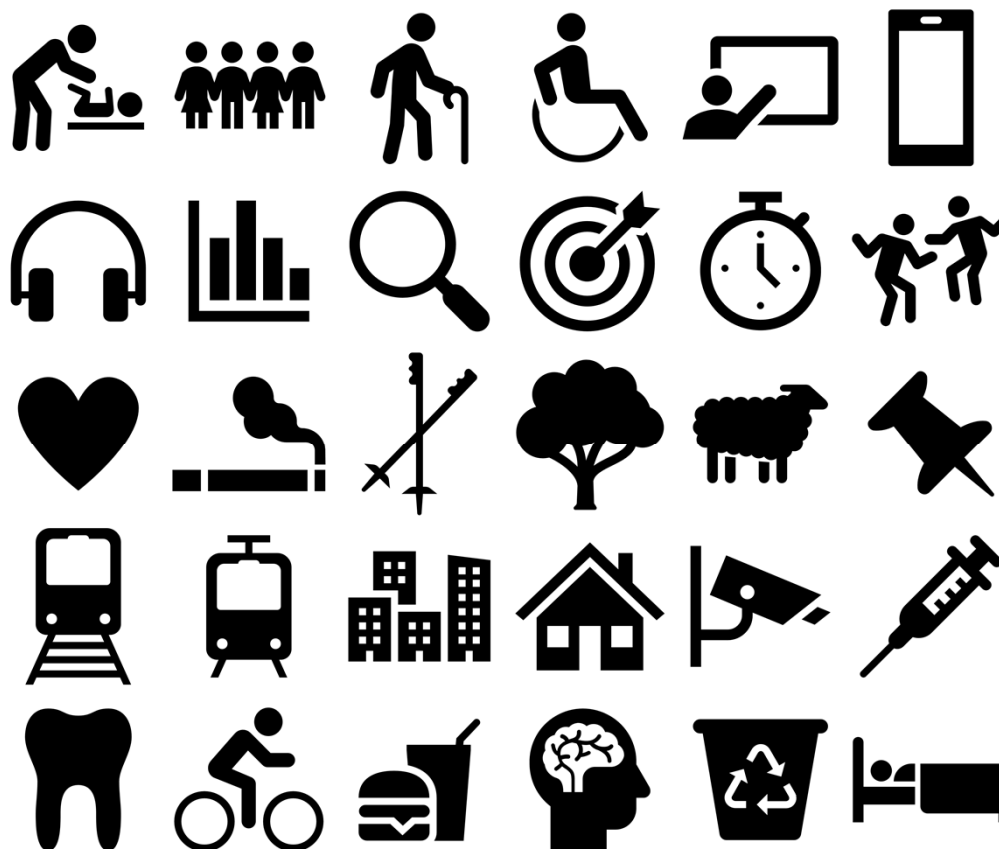

Wstępne wyniki badania ewaluacyjnego:

***Ocena efektów oraz systemu zarządzania i wdrażania
Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy***

19 maja 2017 r.

Ewaluacja SPPW – wyzwanie dla ewaluatora?

Ewaluacja SPPW – wyzwanie dla ewaluatora?

- analiza i ocena **58 projektów**, z których 1/3 to projekty regrantingowe, w **11 różnych obszarach wsparcia**
- **74** pogłębione **wywiady indywidualne**, bezpośrednio lub telefoniczne
- **5 kwestionariuszy badań ilościowych**, w sumie z prawie 1000 respondentów
- **19 studiów przypadku**: na poziomie projektów i gmin

Realizacja SPPW – wyzwanie dla zarządzających i wdrażających?

wymagający i zaangażowany Darczyńca

długie przygotowywanie, zatwierdzanie i realizacja projektów

indywidualne podejście projektowe Darczyńcy

Realizacja SPPW – wyzwanie dla zarządzających i wdrażających?

Nie, sukces większości projektów!

wymagający i zaangażowany Darczyńca = **duże zaangażowanie**
realizujących projekty = **wysoka skuteczność i trwałość**

długie przygotowanie, zatwierdzanie, realizacja projektów =
dobre przygotowanie projektów = wysoka użyteczność i efektywność

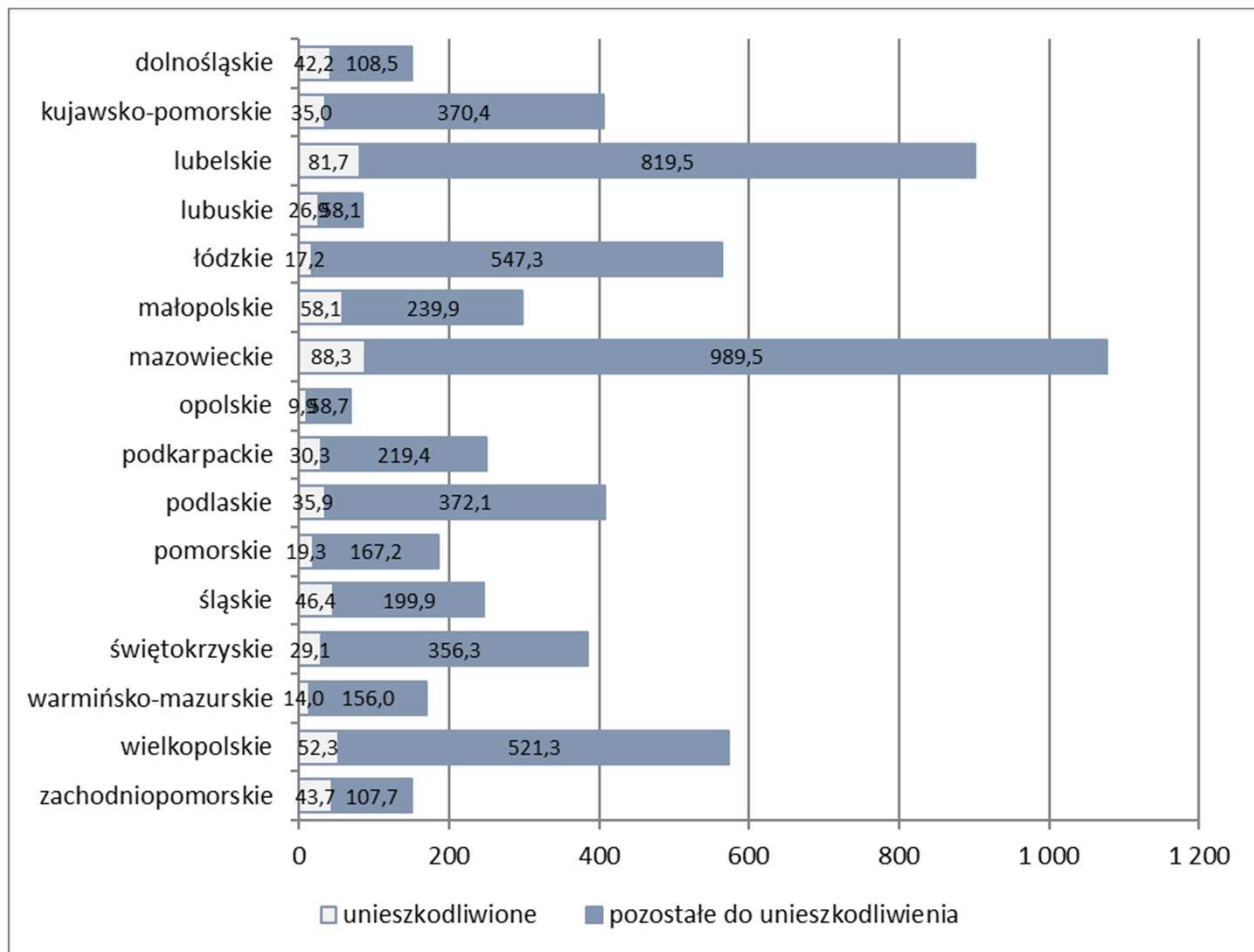

indywidualne podejście projektowe Darczyńcy =
elastyczność w realizacji = wysoka skuteczność i użyteczność

Wysoka trafność – wynikająca m.in. z:

- **koncentracji:**
 - ✓ **geograficznej** – np. trafność koncentracji wsparcia z zakresu efektywności energetycznej na terenie województwa małopolskiego – w województwie tym odnotowuje się jedne z najwyższych w skali kraju stężeń rocznych pyłów (PM10, PM2,5), co więcej większość gmin, w których realizowane były projekty z zakresu energetyki solarnej, ma bardzo słabo rozwiniętą sieć gazową – ciepła woda użytkowa podgrzewana jest z zastosowaniem indywidualnych pieców węglowych
 - ✓ **tematycznej** – np. trafność koncentracji wsparcia na zagadnieniach usuwania azbestu w obszarze zarządzania odpadami lub wsparcia słabo finansowanych działań profilaktycznych w ochronie zdrowia
 - ✓ **projektowej** – np. duże wartościowo projekty umożliwiające łączenie elementów miękkich i infrastrukturalnych, np. projekty w domach pomocy społecznej, gdzie inwestycje infrastrukturalne były uzupełniane znaczącym komponentem miękkim (m.in. zajęcia dla podopiecznych i szkolenia dla personelu); również łączące różne dziedziny, np. w projekcie Centrum Komunikacyjne w Legionowie uruchomiono Multimedialną Strefę Obsługi Pasażera, w której ulokowano bibliotekę, która następnie została za wzorcową jako świetnie zlokalizowana i przemyślana
- **dopracowania projektów** – np. projekty w zakresie ochrony zdrowia poprzedzone badaniami

Jeszcze jeden przykład wysokiej trafności wynikającej z koncentracji tematycznej i geograficznej

Masa wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych na terenie poszczególnych województw, w podziale na wyroby unieszkodliwione i pozostałe do unieszkodliwienia (tys. ton)

W Bazie Azbestowej na terenie woj. lubelskiego zinwentaryzowano aż 901 tys. ton wyrobów azbestowych, co stawia je na drugim pod względem ilości miejscu w kraju, natomiast w woj. małopolskim – 298 tys. ton.

Tu potrzeba usuwania azbestu była równie pilna – na terenie gminy Szczucin, która była IR dla KIK/71, zlokalizowana była fabryka azbestu i nasilenie negatywnych skutków zdrowotnych i środowiskowych związanych z procesami produkcji azbestu i powszechnością jego stosowania było w tym regionie szczególnie dotkliwie.

Bardzo wysoka skuteczność

W przypadku zdecydowanej większości wskaźników wartości docelowe zostały znacznie przekroczone, np.:

- **Rozwój regionalny** – w KIK/12 udało się zaangażować w inicjatywę klastrową Podkarpackie Smaki 60 podmiotów, podczas gdy założona wartość wynosiła 16
- **Ochrona granic** – w KIK/20 skrócenie czas odprawy pociągu z 2,5 do 1h (133%)
- **Badania i rozwój** – Polsko-Szwajcarski Program Badawczy – skala zaangażowania naukowców w realizację projektów (535 zamiast planowanych 120 – 446%)
- **Fundusz dla Organizacji Pozarządowych** – wskaźnik Liczba obywateli czynnie biorących udział w działaniach realizowanych w ramach projektów wspieranych przez FOP został zrealizowany w 787% (ponad 150 tys. obywateli)
- **Transport** – w KIK/23 wskaźnik dot. pasażerokilometrów wykonano w 204%
- **Promocja zdrowia** – programem edukacyjnym objęto 58 000 pracowników w zakładach pracy w miejsce planowanych 3 000 (1 933%)

Wysoka efektywność

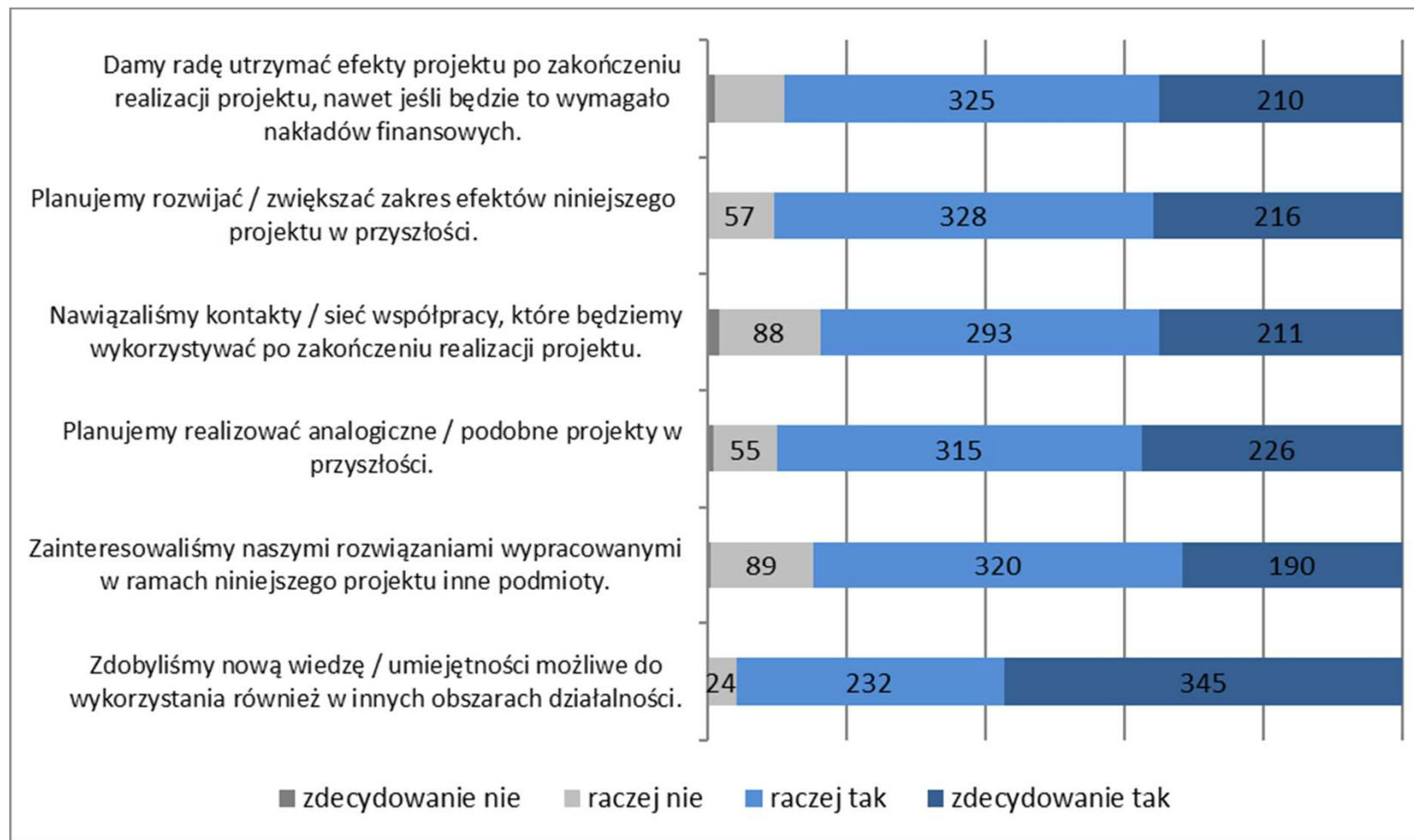
- **wspólna realizacja** dużych projektów przez kilka podmiotów zapewniała **oszczędności przetargowe**, np. w ramach projektu KIK/66 dzięki przeprowadzeniu 1 zbiorczego przetargu zaoszczędzono około 24% pierwotnie zakładanej ceny instalacji solarnych
- **wspólna realizacja** dużych projektów przez kilka podmiotów zapewniała **efektywność wykorzystania zespołów projektowych**, np. w projektach KIK/39 i KIK/71 – wybór jednego wykonawcy prac odciążył gminy partnerskie z obowiązków w zakresie organizacji prac – wysiłki mogły zostać ukierunkowane na inwentaryzację azbestu i upowszechnianie działań
- **kumulowanie doświadczenia** u realizatorów – kolejne pomysły coraz bardziej odważne, innowacyjne, np. udostępnienie spotów na YouTube w ramach kampanii „Melanż. Oczekiwania vs. rzeczywistość”

Wysoka użyteczność

Projekty maksymalnie dostosowane do potrzeb beneficjentów i ostatecznych odbiorców, np.:

- w obszarze **rozwoju regionalnego** przystępność uzyskania środków umożliwiła start tym organizacjom pozarządowym, które dotychczas nie umiały sięgać po środki ze źródeł zewnętrznych
- w **PSPB** dopuszczenie długiego okresu realizacji projektu pozwala na "spokojną" realizację badań (zwł. podstawowych) oraz zapewnia długookresową stabilność finansową + elastyczność umożliwiającą weryfikowanie harmonogramu projektu stosownie do wyników prac badawczych
- **ochrona środowiska** – zapewnienie nowych pokryć dachowych (w miejsce usuniętych pokryć azbestowych) dla 2 398 budynków najuboższych mieszkańców lub możliwość dofinansowania instalacji solarnych na budynkach mieszkalnych, przy wkładzie własnym odbiorcy końcowego na poziomie 15% wartości instalacji, bez konieczności zakładania całej kwoty, a także przy ograniczonym do minimum poziomie formalności
- **sektor prywatny** – beneficjenci projektów pilotażowych CSR – odnotowali wymierne korzyści w sferze działalności operacyjnej, np. ok. 22% przedsiębiorstw odnotowało zmniejszenie kosztów działalności, 64% firm skróciło czas realizacji zadań, 66% ograniczyło wytwarzanie odpadów

Wysoka trwałość

Badanie CAWI
wśród
beneficjentów
podprojektów
(n=602)

Rozprzestrzanie się efektów (*spill-over effects*)

np.:

- **PSPB** – 26 wniosków złożonych przez wspólne zespoły badawcze do innych programów grantowych
- gminy działające wspólnie w ramach projektu KIK/13 z zakresu **rozwoju regionalnego** zaangażowały pozyskały środki w ramach funduszy UE na wsparcie dla indywidualnych gospodarstw domowych i będą udzielać mieszkańcom dotacji na kolektory i instalacje fotowoltaiczne
- woj. lubelskie kontynuuje działania na rzecz **usuwania azbestu** w ramach RPO 2014-2020 (kwota dofinansowania 25 mln PLN), wykorzystując struktury, kanały komunikacyjne, zasoby ludzkie oraz procedury wypracowane w ramach projektu KIK/39

Rozprzestrzenianie się efektów (*spill-over effects*)

np.:

- **efektywność energetyczna** – sąsiednie gminy, które nie skorzystały ze wsparcia SPPW, czerpią z przykładu programu, próbując realizować podobne akcje np. w ramach RPO 2014-2020; a osoby, które zamontowały kolektory słoneczne, zaczęły interesować się także innymi urządzeniami (piece na biomasę, pompy ciepła), polecają również kolektory słoneczne innym osobom zainteresowanym ograniczeniem kosztów przygotowania ciepłej wody użytkowej
- **ochrona zdrowia** – współpraca Ministerstwa Zdrowia z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w obszarze **pomocy społecznej** została rozszerzona również na obszar **promocji zdrowia** – MRPiPS zaoferowało MZ pomoc w zakresie dystrybucji materiałów z zakresu profilaktyki zdrowotnej, np. dot. pielęgnacji jamy ustnej u dzieci niepełnosprawnych przebywających w domach pomocy społecznej

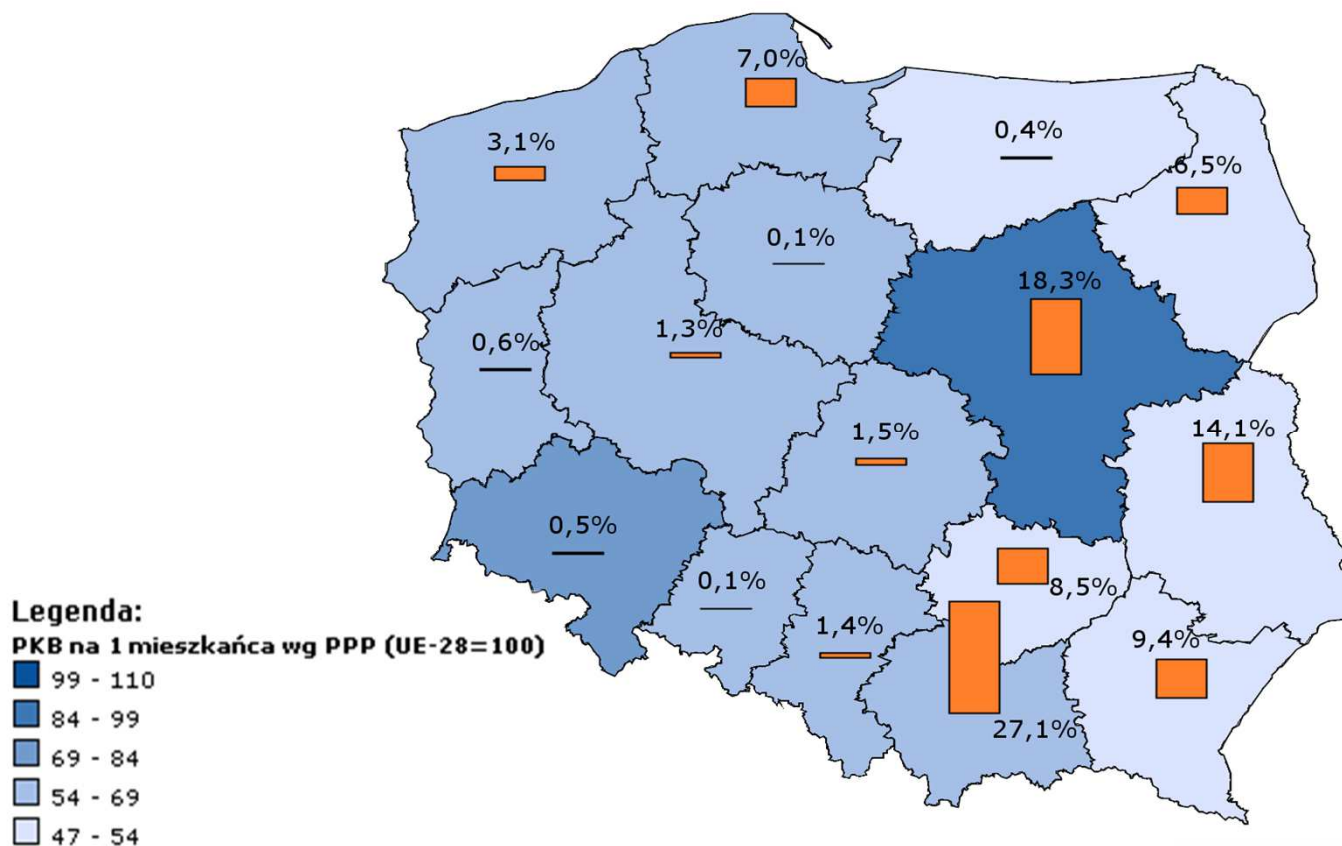
Wpływ SPPW na wyrównywanie różnic społeczno-ekonomicznych

np.:

- zapewnienie nowych pokryć dachowych (w miejsce usuniętych pokryć azbestowych) – dla grupy najuboższych mieszkańców tego typu dofinansowanie było jedyną szansą na pozbycie się z domów szkodliwego dla zdrowia azbestu
- montaż kolektorów słonecznych oznacza oszczędność wydatków na podgrzewanie wody użytkowej na średnim poziomie ok. 700 PLN/rok na gospodarstwo – wymiar prospołeczny poprzez umożliwienie dostępu do tego typu instalacji uboższej części społeczeństwa
- wsparcie DPS w zakresie podnoszenia jakości usług i warunków infrastrukturalnych, ale zwł. w zakresie tworzenia lokali aktywizujących i mieszkań chronionych sprzyjających osiągnięciu większej samodzielności przez podopiecznych i tworzących warunki do tego, aby mogli integrować się społecznie

Wpływ funduszy szwajcarskich na rozwój społeczno-ekonomiczny polskich regionów

Udział poszczególnych województw w całkowitej zakontraktowanej kwocie grantu SPPW na tle PKB *per capita* w stosunku do średniej unijnej

Ocena systemu zarządzania i wdrażania SPPW

Komponent ewaluacji dotyczący działania systemu zarządzania i wdrażania SPPW oparto o rozmaite (zróżnicowane źródła) informacji, tj.: metody jakościowe (przekrojowe wywiady indywidualne na wszystkich szczeblach instytucjonalnych systemu zarządzania, panel ekspercki) i ilościowe (badania CAWI: z beneficjentami, instytucjami realizującymi programy SPPW, partnerami – krajowymi i zagranicznymi).

Wnioski końcowe:

1	System oparty na przemysłanym i operacyjnym układzie instytucjonalnym – jest skomplikowany, ale całkowicie funkcjonalny (rozwiązania systemowe skutecznie „zaabsorbowane” przez wszystkich uczestników systemu)	Zdecydowanie przeważa wysoka ocena jakości (przejrzystości, zrozumiałości i kompletności) dokumentacji programowej (podkreślenia wymagają satysfakcjonujące oceny ze strony beneficjentów)	5
2	Funkcjonujące podsystemy (1) wyboru i (2) kryteria oceny projektów powszechnie uznawane są za uczciwe, jasne, przejrzyste – skutecznie zminimalizowały problemy w ocenie i selekcji projektów	O wysokiej sprawności systemu decydują: (1) prawidłowe funkcjonowanie kanałów informacyjnych oraz (2) wysoka użyteczność relacji i kontaktów , wykorzystywanych we wspieraniu strony wdrożeniowej projektów	6
3	Podkreślana jest generalna przyjazność systemu – mniejszy stopień skomplikowania niż ma to miejsce w szeregu innych interwencjach publicznych	Charakterystyczny jest pozytywny image Programu , co jest efektem pozytywnej oceny postaci instytucjonalnej i działania systemu zarządzania i wdrażania SPPW	7
4	System zawiera rozwiązania pozwalające na elastyczne reagowanie na zmienne warunki otoczenia – ma to znaczenie szczególnie w projektach o dłuższym okresie realizacji	System skonstruowany w sposób umożliwiający skuteczne wykorzystanie efektów partnerstwa bilateralnego – z korzyścią dla wielu projektów, wymiany wiedzy i gromadzenia doświadczeń	8

System – jak każdy tego typu skomplikowany układ – może być doskonały, przy czym nie są wymagane żadne zmiany „rewolucyjne”, a jedynie modyfikacje / ulepszenia „przyrostowe”.

Wstępne rekomendacje na przyszłość

- **wzmocnienie podejścia programowego**, w tym w szczególności dot. pomiaru efektów (lista wskaźników kluczowych, system IT do zbierania informacji o produktach i rezultatach projektów)
- **zmniejszenie obciążeń sprawozdawczych dla IR**
- **bardziej klarowny podział kompetencji** w kwadracie: beneficjent/IR – IP – KIK – Biuro SPPW
- **poprawa terminowości przepływów finansowych**, np. dzięki: zmniejszeniu obciążeń sprawozdawczych, bardziej klarownemu podziałowi kompetencji
- **skrócenie procesu oceny i zatwierdzania projektów**, np.: dzięki bardziej klarownemu podziałowi kompetencji
- **uproszczenie systemu rozliczania projektów w kontekście dwuwalutowości**, "przerzucenie" ryzyk kursowych na poziom powyżej IR/beneficjentów

**Dziękujemy za możliwość realizacji tego badania
– zmusiło nas ono do odświeżenia spojrzenia
na ewaluację**

Dziękuję za uwagę!
stanislawbienias@ideaorg.eu